EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

فضل الإكثار من ذكر الله وذم الغفلة عنه

Faḍl al-ikthār min dhikr Allāh wa-dhamm al-ghaflah ʿanh

POMENIREA LUI ALLAH ȘI PRIMEJDIA NEPĂSĂRII

ʿAbd al-Razzāq al-Badr

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

ʿAbd al-Razzāq al-Badr

Virtutea pomenirii frecvente a lui Allah și mustrarea nepăsării față de El

فضل الإكثار من ذكر الله وذم الغفلة عنه

Faḍl al-ikthār min dhikr Allāh wa-dhamm al-ghaflah ʿanh

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: فضل الإكثار من ذكر الله وذم الغفلة عنه
Ediția I
Ediția-sursă: Textul arab publicat în biblioteca oficială a autorului, nr. 111; pliant, Dār al-Maḥajjah.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Virtutea pomenirii frecvente a lui Allah

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Cel Îndurător.

Allah le-a poruncit în Cartea Sa robilor Săi credincioși să Îl pomenească mult: stând în picioare, așezați și culcați pe o parte; noaptea și ziua; pe uscat și pe mare; în călătorie și acasă; în bogăție și în sărăcie; în sănătate și în boală; în ascuns și în văzul lumii, în orice stare. Pentru aceasta, El le-a rânduit o răsplată îmbelșugată, o mare retribuție și un deznodământ frumos.

Allah Preaînaltul a spus:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ ذِكۡرٗا كَثِيرٗا وَسَبِّحُوهُ بُكۡرَةٗ وَأَصِيلًا هُوَ ٱلَّذِي يُصَلِّي عَلَيۡكُمۡ وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ لِيُخۡرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۚ وَكَانَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ رَحِيمٗا تَحِيَّتُهُمۡ يَوۡمَ يَلۡقَوۡنَهُۥ سَلَٰمٞۚ وَأَعَدَّ لَهُمۡ أَجۡرٗا كَرِيمٗا﴾

O, voi cei care credeți! Pomeniți-L pe Allah cu pomenire multă și preamăriți-L dimineața și seara! El este Cel care vă binecuvântează, iar îngerii Săi se roagă pentru voi, pentru a vă scoate din întuneric la lumină. El este Îndurător cu credincioșii. Salutul lor, în Ziua în care Îl vor întâlni, va fi: «Pace!» Iar El le-a pregătit o răsplată generoasă.

Coran, al-Aḥzāb 33:41–44

Acest verset îndeamnă la pomenirea frecventă a lui Allah Preaînaltul și arată marea răsplată și binele îmbelșugat care decurg din aceasta. Cuvintele Sale:

﴿هُوَ ٱلَّذِي يُصَلِّي عَلَيۡكُمۡ وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ﴾

El este Cel care vă binecuvântează, iar îngerii Săi se roagă pentru voi.

Coran, al-Aḥzāb 33:43 (fragment)

cuprind cel mai puternic îndemn la pomenirea frecventă a lui Allah și cea mai frumoasă încurajare spre aceasta: El, slăvit fie, vă pomenește, așadar pomeniți-L și voi. Acest lucru este asemenea cuvintelor Sale:

﴿كَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِيكُمۡ رَسُولٗا مِّنكُمۡ يَتۡلُواْ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِنَا وَيُزَكِّيكُمۡ وَيُعَلِّمُكُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمۡ تَكُونُواْ تَعۡلَمُونَ فَٱذۡكُرُونِيٓ أَذۡكُرۡكُمۡ وَٱشۡكُرُواْ لِي وَلَا تَكۡفُرُونِ﴾

Așa cum am trimis printre voi un Trimis dintre voi, care vă recită versetele Noastre, vă curăță, vă învață Cartea și înțelepciunea și vă învață ceea ce nu știați. Așadar, pomeniți-Mă și vă voi pomeni; fiți-Mi recunoscători și nu fiți nerecunoscători față de Mine!

Coran, al-Baqarah 2:151–152

Răsplata este de aceeași natură cu fapta. Pe cel care Îl pomenește pe Allah în sinea sa, Allah îl pomenește în Sinea Sa; pe cel care Îl pomenește într-o adunare, Allah îl pomenește într-o adunare mai bună decât aceasta. Iar pe cel care Îl uită pe Allah, Allah îl uită.

Cei care Îl pomenesc mult pe Allah au partea cea mai îmbelșugată și deplină din pomenirea pe care Allah le-o acordă și din binecuvântarea Sa și rugăciunile îngerilor Săi pentru ei. S-a relatat de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei, că, explicând acest verset, a spus: «Dacă faceți aceasta» — adică Îl pomeniți mult pe Allah — «Allah vă binecuvântează, iar îngerii Săi se roagă pentru voi.»[1]

1 Tafsīr Ibn Jarīr, 19/124.

Binecuvântarea lui Allah asupra robilor Săi care Îl pomenesc înseamnă lauda pe care le-o aduce în adunarea cea înaltă, înaintea îngerilor nobili și ascultători. Rugăciunea îngerilor pentru ei înseamnă implorarea și cererea de iertare pentru ei, așa cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُۥ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟ وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّٰتِ عَدْنٍ ٱلَّتِى وَعَدتَّهُمْ وَمَن صَلَحَ مِنْ ءَابَآئِهِمْ وَأَزْوَٰجِهِمْ وَذُرِّيَّٰتِهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ وَقِهِمُ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ۚ وَمَن تَقِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُۥ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾

Cei care poartă Tronul și cei din jurul lui Îl preamăresc cu laudă pe Domnul lor, cred în El și cer iertare pentru cei care cred: «Domnul nostru! Tu cuprinzi totul cu îndurare și cunoaștere. Iartă-i pe cei care s-au căit și au urmat calea Ta și păzește-i de chinul Iadului! Domnul nostru! Fă-i să intre în Grădinile Edenului pe care le-ai făgăduit lor și celor drepți dintre părinții, soțiile și urmașii lor! Cu adevărat, Tu ești Cel Atotputernic, Cel Înțelept. Și păzește-i de rele! Pe cel pe care îl păzești de rele în Ziua aceea l-ai învrednicit de îndurarea Ta. Aceasta este izbânda cea mare.»

Coran, Ghāfir 40:7–9

Al-Bukhārī a consemnat în Ṣaḥīḥ-ul său de la Abū al-ʿĀliyah, Allah să aibă milă de el, că a spus, explicând cuvintele Celui Preaînalt:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيْهِ وَسَلِّمُواْ تَسْلِيمًا﴾

Cu adevărat, Allah îl binecuvântează pe Profet, iar îngerii Săi se roagă pentru el. O, voi cei care credeți! Cereți binecuvântare pentru el și salutați-l cu salut de pace!

Coran, al-Aḥzāb 33:56

«Binecuvântarea lui Allah înseamnă lauda pe care i-o aduce înaintea îngerilor, iar rugăciunea îngerilor înseamnă implorarea.»[2]

2 Ṣaḥīḥ al-Bukhārī, Cartea explicării Coranului, 6/326.

Apoi, datorită îndurării Sale față de cei care Îl pomenesc mult, laudei pe care le-o aduce și rugăciunii îngerilor Săi pentru ei, Allah, binecuvântat și preaînalt fie, îi scoate din întuneric la lumină. De aceea a spus:

﴿هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾

El este Cel care vă binecuvântează, iar îngerii Săi se roagă pentru voi, pentru a vă scoate din întuneric la lumină.

Coran, al-Aḥzāb 33:43 (fragment)

Adică din întunericul neștiinței și al rătăcirii la lumina călăuzirii și a certitudinii. Apoi, Cel Preaînalt a spus:

﴿وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾

El este Îndurător cu credincioșii.

Coran, al-Aḥzāb 33:43 (fragment)

Adică în această lume și în Viața de Apoi. În această lume, El i-a călăuzit la adevărul pe care alții nu l-au cunoscut și le-a arătat calea de la care s-au rătăcit și s-au abătut ceilalți, dintre cei care cheamă la necredință, la inovație sau la deșertăciune. Iar în Viața de Apoi, îndurarea Sa față de ei se arată prin faptul că îi pune la adăpost de spaima cea mare și le poruncește îngerilor Săi să îi întâmpine cu vestea bună a dobândirii Paradisului și a salvării de Foc. Aceasta nu se datorează decât iubirii și blândeții Sale față de ei. Allah să ne facă dintre ei!

Într-un alt verset, Allah Preaînaltul arată virtutea bărbaților și a femeilor care Îl pomenesc mult, le înalță rangul, îi laudă și arată marea lor răsplată:

﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾

Cu adevărat, musulmanilor și musulmanelor, credincioșilor și credincioaselor, bărbaților ascultători și femeilor ascultătoare, celor sinceri și celor sincere, celor răbdători și celor răbdătoare, bărbaților smeriți și femeilor smerite, bărbaților care dau milostenie și femeilor care dau milostenie, bărbaților care postesc și femeilor care postesc, bărbaților care își păzesc castitatea și femeilor care și-o păzesc, bărbaților care Îl pomenesc mult pe Allah și femeilor care Îl pomenesc, Allah le-a pregătit iertare și o răsplată măreață.

Coran, al-Aḥzāb 33:35

Adică le-a pregătit ștergerea și iertarea păcatelor, iar pentru faptele lor bune, o mare răsplată și trepte înalte în grădinile Paradisului: ceea ce niciun ochi nu a văzut, nicio ureche nu a auzit și nu a trecut prin inima vreunui om.

Bărbații și femeile care Îl pomenesc mult pe Allah sunt cei care îi întrec pe ceilalți în faptele bune și dobândesc cele mai înalte trepte și ranguri. Muslim a relatat în Ṣaḥīḥ-ul său de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el, că a spus: «Trimisul lui Allah, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, mergea pe drumul spre Mecca și a trecut pe lângă un munte numit Jumdān. El a spus:

سِيرُوا، هَذَا جُمْدَانُ، سَبَقَ الْمُفَرِّدُونَ. قَالُوا: وَمَا الْمُفَرِّدُونَ؟ قَالَ: الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتُ.

„Mergeți! Acesta este Jumdān. Cei numiți mufarridūn i-au întrecut pe ceilalți.” Ei au întrebat: „Și cine sunt mufarridūn?” El a răspuns: „Bărbații care Îl pomenesc mult pe Allah și femeile care Îl pomenesc.”»[3]

Trimisul lui Allah, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, i-a explicat astfel pe mufarridūn ca fiind bărbații și femeile care Îl pomenesc mult pe Allah. Sensul de la care provine acest cuvânt, după cum spun Ibn Qutaybah și alții, îi desemnează pe cei ai căror contemporani au pierit, iar ei au rămas singuri, pomenindu-L pe Allah Preaînaltul.[4]

Cel care cugetă la aceste texte și la celelalte texte numeroase care arată marea răsplată a bărbaților și a femeilor ce Îl pomenesc mult pe Allah, îmbelșugata lor retribuție, fericirea veșnică pe care Allah le-a pregătit-o și marea răsplată din Ziua Învierii va simți în suflet dor și speranță. Inima sa va tresări de iubire și de dorința de a fi dintre acești oameni, ai unui rang atât de înalt și ai unei trepte atât de înălțate.

Dar prin ce dobândește robul aceasta? Este o întrebare însemnată, asupra căreia fiecare musulman ar trebui să se

3 Ṣaḥīḥ Muslim, nr. 2676.

4 Vezi al-Nawawī, Explicarea Ṣaḥīḥ-ului lui Muslim, 17/4.

oprească și al cărei răspuns ar trebui să îl cunoască. De la înaintași s-au transmis numeroase explicații despre bărbații și femeile care Îl pomenesc mult pe Allah. Printre ele se numără următoarele:

S-a relatat de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei, că a spus: *«Sunt vizați cei care Îl pomenesc pe Allah după rugăciuni, dimineața și seara și în așternuturi. Ori de câte ori se trezește din somn și ori de câte ori pleacă dimineața ori seara de acasă, omul Îl pomenește pe Allah Preaînaltul.»*

Mujāhid a spus: *«Omul nu se numără printre bărbații și femeile care Îl pomenesc mult pe Allah până când nu Îl pomenește pe Allah stând în picioare, așezat și culcat.»*

ʿAṭāʾ a spus: «Cine îndeplinește cele cinci rugăciuni cu drepturile lor este cuprins în cuvintele lui Allah Preaînaltul:

﴿وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ﴾

„Bărbații care Îl pomenesc mult pe Allah și femeile care Îl pomenesc.”»[5]

Coran, al-Aḥzāb 33:35 (fragment)

5 Vezi aceste relatări în al-Nawawī, al-Adhkār, pp. 9–10.

Printre însușirile lor se numără și rugăciunea din timpul nopții. Abū Dāwūd, Ibn Mājah, al-Ḥākim și alții au relatat, printr-un lanț autentic, pe care l-au declarat autentic al-Ḥākim, al-Dhahabī, al-Nawawī, al-ʿIrāqī și alții, din hadithul lui Abū Saʿīd al-Khudrī, Allah să fie mulțumit de el, că Trimisul lui Allah, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, a spus:

إِذَا أَيْقَظَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّيَا أَوْ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ جَمِيعًا كُتِبَا مِنَ الذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ.

«Dacă bărbatul își trezește soția în timpul nopții și se roagă împreună două rakʿah, amândoi sunt înscriși printre bărbații și femeile care Îl pomenesc mult pe Allah.»[6]

Abū ʿAmr ibn al-Ṣalāḥ a fost întrebat despre măsura prin care robul ajunge să se numere printre bărbații și femeile care Îl pomenesc mult pe Allah. Al-Nawawī a citat răspunsul său în Cartea pomenirilor: «Dacă stăruie în pomenirile transmise și dovedite, dimineața și seara, la diferitele momente și în diferitele împrejurări, noaptea și ziua — acestea fiind arătate în Cartea faptelor zilei și nopții —, atunci se numără printre bărbații și femeile care Îl pomenesc mult pe Allah.»[7]

6 Sunan Abī Dāwūd, nr. 1309; Sunan Ibn Mājah, nr. 1335; al-Ḥākim, al-Mustadrak, 1/316. Învățatul al-Albānī l-a declarat autentic în Ṣaḥīḥ al-Jāmiʿ, nr. 6030.

7 Citat de al-Nawawī în al-Adhkār, p. 10.

Învățatul șeic ʿAbd al-Raḥmān ibn Saʿdī, Allah să aibă milă de el, spune: «Măsura cea mai mică este ca omul să păstreze pomenirile de dimineață și de seară, de după cele cinci rugăciuni și pe cele legate de împrejurări și de prilejurile lor. Se cuvine să stăruie în aceasta în toate momentele și în toate stările, căci este o adorare prin care cel ce o săvârșește îi întrece pe alții chiar și când se odihnește. Ea cheamă la iubirea și cunoașterea lui Allah, ajută la bine și ferește limba de vorbirea urâtă.»[8] Aici se încheie cuvintele sale, Allah să aibă milă de el.

Îl rog pe Allah, slăvit fie, prin numele Sale cele frumoase, să ne facă dintre bărbații și femeile care Îl pomenesc mult și dintre cei cărora le-a pregătit iertare și o răsplată măreață. El are putere să împlinească aceasta și este vrednic să răspundă rugăciunii.

8 Taysīr al-Karīm al-Raḥmān, 6/112.

Mustrarea nepăsării față de pomenirea lui Allah

Allah, binecuvântat și preaînalt fie, după ce a poruncit în Nobilul Coran să fie pomenit, a îndemnat la aceasta și a încurajat-o în multe versete, a avertizat și împotriva căderii în opusul ei: nepăsarea. Pomenirea Sa nu se împlinește cu adevărat decât prin eliberarea de nepăsare și îndepărtarea de ea. Allah a reunit aceste două lucruri într-un singur verset din Coran: porunca pomenirii și interzicerea nepăsării, în cuvintele Sale de la sfârșitul surei al-Aʿrāf:

﴿وَٱذۡكُر رَّبَّكَ فِي نَفۡسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ ٱلۡجَهۡرِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾

Pomenește-L pe Domnul tău în sinea ta, cu smerenie și teamă, fără a ridica glasul, dimineața și seara, și nu fi dintre cei nepăsători!
Coran, al-Aʿrāf 7:205

Prin cuvintele din verset:

﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾

Și nu fi dintre cei nepăsători!
Coran, al-Aʿrāf 7:205 (fragment)

sunt vizați cei care L-au uitat pe Allah, iar El i-a făcut să uite de ei înșiși. Ei au fost lipsiți de binele acestei lumi și al Vieții de Apoi. S-au îndepărtat de Cel în pomenirea și adorarea Căruia se află întreaga fericire și izbândă și s-au îndreptat spre ceea ce, prin preocuparea de acel lucru, aduce întreaga nefericire și dezamăgire. Versetul poruncește pomenirea și stăruința în ea,

avertizează împotriva nepăsării față de aceasta și împotriva căii celor nepăsători.

Nepăsarea este o boală primejdioasă. Dacă îl cuprinde pe om și pune stăpânire pe el, acesta nu se mai preocupă de ascultarea, pomenirea și adorarea lui Allah, ci de lucruri care îl distrag și îl îndepărtează de pomenirea Lui. Chiar dacă săvârșește fapte de ascultare și de adorare, ele sunt îndeplinite într-o stare rea și într-un chip nepotrivit: lipsite de smerenie, supunere, întoarcere către Allah, liniște sufletească, teamă evlavioasă, sinceritate și curăția intenției.

De aceea, în multe locuri din Nobilul Coran au venit avertizări împotriva ei, mustrarea ei și arătarea urmării sale rele, precum și faptul că este una dintre trăsăturile necredincioșilor și dintre însușirile fățarnicilor care întorc spatele. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ ۖ لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ ءَاذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَآ ۚ أُوْلَٰٓئِكَ كَٱلْأَنْعَٰمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ ۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْغَٰفِلُونَ﴾

Am creat pentru Iad mulți dintre djinni și dintre oameni. Ei au inimi cu care nu înțeleg, ochi cu care nu văd și urechi cu care nu aud. Aceștia sunt asemenea vitelor, ba chiar mai rătăciți. Aceștia sunt cei nepăsători.

Coran, al-Aʿrāf 7:179

Cel Preaînalt spune:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا وَرَضُوا۟ بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَٱطْمَأَنُّوا۟ بِهَا وَٱلَّذِينَ هُمْ عَنْ ءَايَٰتِنَا غَٰفِلُونَ أُو۟لَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾

Cu adevărat, cei care nu nădăjduiesc întâlnirea cu Noi, sunt mulțumiți cu viața lumească și se simt în siguranță în ea, precum și cei nepăsători față de semnele Noastre, aceia vor avea sălașul în Foc, pentru ceea ce au agonisit.

Coran, Yūnus 10:7–8

Și Cel Preaînalt spune:

﴿يَعْلَمُونَ ظَٰهِرًا مِّنَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ ٱلْءَاخِرَةِ هُمْ غَٰفِلُونَ﴾

Ei cunosc doar o latură văzută a vieții lumești, însă față de Viața de Apoi sunt nepăsători.

Coran, al-Rūm 30:7

Versetele cu acest înțeles sunt numeroase. Cel nepăsător față de pomenirea lui Allah este asemenea mortului. S-a arătat deja că pomenirea este, în realitate, viața inimilor. Ele nu au viață fără ea și au nevoie de ea mai mult decât are peștele nevoie de apă. Inima care Îl pomenește este o inimă vie, iar inima nepăsătoare este o inimă moartă.

În cele două Ṣaḥīḥ-uri, din hadithul lui Abū Mūsā al-Ashʿarī, Allah să fie mulțumit de el, Profetul, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, a spus:

مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

«Cel care Îl pomenește pe Domnul său și cel care nu Îl pomenește sunt asemenea celui viu și celui mort.»

Iar formularea lui Muslim este:

مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

«Casa în care Allah este pomenit și casa în care Allah nu este pomenit sunt asemenea celui viu și celui mort.»[9]

Această asemănare, după cum spune al-Shawkānī, Allah să aibă milă de el, arată «un merit însemnat pentru cel care Îl pomenește și o virtute nobilă: prin pomenirea lui Allah, slăvit și preaînalt fie, el trăiește atât trupește, cât și sufletește, datorită luminilor care îl învăluie și răsplăților care îi sunt acordate. Iar cel care părăsește pomenirea, chiar dacă trăiește trupește, această viață nu este luată în seamă; dimpotrivă, el este asemănat morților.»[10]

9 Ṣaḥīḥ al-Bukhārī, nr. 6407; Ṣaḥīḥ Muslim, nr. 779.

10 Tuḥfat al-Dhākirīn, p. 15.

În acest hadith, nobilul Profet, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, a asemănat casa celui care Îl pomenește pe Allah cu locuința unui om viu, iar casa celui nepăsător cu locuința unui mort, adică mormântul. În prima formulare, el l-a asemănat pe cel care Îl pomenește cu omul viu, iar pe cel nepăsător, cu mortul. Astfel, cele două formulări ale hadithului arată împreună că inima celui care Îl pomenește este asemenea unui om viu într-o casă a celor vii, iar inima celui nepăsător, asemenea unui mort într-o casă a morților. Prin urmare, trupurile celor nepăsători sunt morminte pentru inimile lor, iar inimile din ele sunt asemenea morților din morminte. De aceea s-a spus:

فنسيان ذكر الله موت قلوبهم، وأجسامهم قبل القبور قبور.
وأرواحهم في وحشة من جسومهم، وليس لهم حتى النشور نشور.

Uitarea pomenirii lui Allah este moartea inimilor lor; trupurile lor, înainte de morminte, sunt deja morminte. Sufletele lor sunt înstrăinate de trupurile lor, iar pentru ei nu este înviere până la Înviere.

Și s-a spus:

فنسيان ذكر الله موت قلوبهم، وأجسامهم فهي القبور الدوارس.
وأرواحهم في وحشة من حبيبهم، ولكنها عند الخبيث أوانس.

Uitarea pomenirii lui Allah este moartea inimilor lor, iar trupurile lor sunt morminte părăginite. Sufletele lor sunt înstrăinate de Cel iubit, dar se simt în largul lor în preajma celui rău.[11]

De aceea, într-un hadith autentic, Profetul, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, a interzis transformarea caselor în morminte, adică în locuri în care nu se împlinește rugăciunea și Allah Preaînaltul nu este pomenit. În cele două Ṣaḥīḥ-uri, din hadithul lui Ibn ʿUmar, Allah să fie mulțumit de ei, Profetul, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, a spus:

اجْعَلُوا مِنْ صَلَاتِكُمْ فِي بُيُوتِكُمْ وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا.

«Împliniți o parte din rugăciunile voastre în casele voastre și nu le transformați în morminte!»[12]

11 Vezi Ibn al-Qayyim, Madārij al-Sālikīn, 2/429–430.

12 Ṣaḥīḥ al-Bukhārī, nr. 432; Ṣaḥīḥ Muslim, nr. 777.

Muslim a relatat în Ṣaḥīḥ-ul său din hadithul lui Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el, că Profetul, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, a spus:

لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَفِرُّ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي يَسْمَعُ سُورَةَ الْبَقَرَةِ تُقْرَأُ فِيهِ.

«Nu vă transformați casele în cimitire, căci Satana fuge din casa în care aude recitându-se sura al-Baqarah!»[13]

În Sunan-ul lui Abū Dāwūd și în alte lucrări se relatează, printr-un lanț bun, din hadithul lui Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el, că Trimisul lui Allah, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui, a spus:

لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، وَلَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيدًا، وَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ.

«Nu vă transformați casele în morminte și nu faceți din mormântul meu un loc de sărbătoare repetată. Cereți binecuvântare pentru mine, căci cererile voastre de binecuvântare îmi ajung oriunde v-ați afla!»[14]

13 Ṣaḥīḥ Muslim, nr. 780.

14 Relatat de Aḥmad în al-Musnad, 2/367, și în Sunan Abī Dāwūd, nr. 2042. Al-Albānī l-a declarat autentic în Ṣaḥīḥ al-Jāmiʿ, nr. 7226.

Șeicul Islamului, Abū al-ʿAbbās Ibn Taymiyyah, Allah să aibă milă de el, a explicat cuvintele «Nu vă transformați casele în morminte» astfel: «Adică nu le lipsiți de rugăciune, implorare și recitare, încât să ajungă asemenea mormintelor. El a poruncit să fie căutată adorarea în case și a interzis căutarea ei la morminte, spre deosebire de ceea ce fac politeiștii dintre creștini și cei care îi imită.»[15] Aici se încheie cuvintele sale, Allah să aibă milă de el.

De vreme ce inima este descrisă în acest fel ca vie sau ca opusul vieții, inimile se împart, din această perspectivă, în trei categorii:[16]

Prima: inima sănătoasă. Este cea ferită de a-I asocia lui Allah pe altcineva, în orice chip. Adorarea ei Îi este închinată curat lui Allah Preaînaltul, în voință, iubire, încredere, întoarcere către El, smerire înaintea Lui, teamă și speranță. Ea Îi închină curat lui Allah fapta sa: dacă iubește, iubește pentru Allah; dacă urăște, urăște pentru Allah; dacă dăruiește, dăruiește pentru Allah; dacă refuză să dea, refuză pentru Allah. Ceea ce judecă toate treburile ei este în întregime învățătura adusă de Trimisul lui Allah, pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra lui. Ea nu îi ia înainte prin vreo credință, vorbă sau faptă.

A doua: opusul acesteia, inima moartă, în care nu există viață. Ea nu Îl cunoaște pe Domnul său, nu Îl adoră, nu Îi împlinește porunca și nu face ceea ce El iubește și Îi este pe plac. În schimb, stă alături de poftele și plăcerile sale, chiar dacă ele aduc mânia și nemulțumirea Domnului său. Ea îi este robită altuia decât lui Allah prin iubire, teamă, speranță, mulțumire, nemulțumire, venerare și supunere. Dacă iubește, iubește pentru propria patimă; dacă urăște, urăște pentru propria patimă; dacă dăruiește, dăruiește pentru propria patimă; dacă refuză, refuză pentru propria patimă. Pentru ea, propria patimă este mai de preț și mai iubită decât mulțumirea Stăpânului ei. Patima o conduce, pofta o călăuzește, neștiința o mână înainte, iar nepăsarea o poartă.

A treia: o inimă care are viață, dar suferă de o boală. Ea are două izvoare de hrană: când unul o alimentează, când celălalt,

15 Iqtiḍāʾ al-Ṣirāṭ al-Mustaqīm, 2/662.

16 Vezi Ibn al-Qayyim, Ighāthat al-Lahfān, 1/13–15.

iar ea urmează ceea ce predomină dintre ele. Iubirea lui Allah Preaînaltul, credința în El, închinarea curată față de El și încrederea în El, pe care le cuprinde, sunt hrana vieții sale. Iubirea poftelor, punerea lor înaintea altor lucruri, râvna de a le dobândi, invidia, trufia, mulțumirea de sine și iubirea întâietății, pe care le cuprinde de asemenea, sunt hrana pieirii și a nimicirii sale.

Prima inimă este vie, smerită și blândă; a doua este uscată și moartă; a treia este bolnavă, mai apropiată fie de însănătoșire, fie de pieire. Prin urmare, pentru ca inima să își păstreze viața, să scape de nepăsare și să își desăvârșească statornicia pe calea dreaptă, ea are nevoie de ceea ce îi păstrează hrana: credința, actele de ascultare împlinite cu regularitate, păstrarea pomenirii lui Allah și îndepărtarea de tot ceea ce Îl mânie, binecuvântat și preaînalt fie. Inima nu are fericire, desfătare, bucurie sau îndreptare decât dacă Allah singur este Dumnezeul ei, Creatorul ei, Cel pe care Îl adoră și țelul suprem pe care îl caută, mai iubit de ea decât orice altceva. Prin aceasta, inima se salvează de nepăsare și este păzită de pieire; prin aceasta, viața curge în ea. Iar reușita se află numai în mâna lui Allah.

Faḍl al-ikthār min dhikr Allāh wa-dhamm al-ghaflah ʿanh

POMENIREA LUI ALLAH ȘI PRIMEJDIA NEPĂSĂRII

Despre virtutea pomenirii lui Allah, primejdia nepăsării și viața inimii, în lumina Coranului, a Sunnei și a cuvintelor învățaților.

Autor: ʿAbd al-Razzāq al-Badr

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro